

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2022-755

8.9.2022

If Skadeforsikring NUF

Næringsliv

Rasskade – dekningsmessig over avtalt byggherreansvarsforsikring?

Kort tid etter at sikrede startet driften av et nyoppført kraftverk, gikk det to større jordskred i nærområdet til kraftverket. Rasene tok med seg deler av en nærliggende fylkesvei, slik at denne ble stengt i over tre måneder. Det ble anført at det var årsakssammenheng mellom byggingen og/eller igangsettingen av kraftverket og rasene som oppstod. Fylkeskommunen fremsatte erstatningskrav ovenfor sikrede for sine kostnader til å gjenoppbygge veien, samt kostnadene som påløp til en erstatningsferje i det tidsrommet veien var stengt. Kravet ble meldt inn både under sikredes virksomhetsansvarsforsikring i KLP Skadeforsikring (KLP) og under den avtalte byggherreansvarsforsikringen i selskapet. Det ble inngått forlik i saken hvorefter KLP betalte kr 18 000 000 til fylkeskommunen som endelig oppgjør, samtidig som selskapet betalte kr 3 500 000 til KLP. Sikrede ble avkrevd avtalt egenandel over virksomhetsansvarsforsikringen i KLP, som var kr 2 000 000. Egenandelen over byggherreansvarsforsikringen i selskapet var kr 100 000. Sikrede anførte at skaden var dekningsmessig over byggherreansvarsforsikringen, slik at de kun skulle belastes med egenandel på kr 100 000. Selskapet avviste at skadene som oppstod kunne kreves dekket under byggherreansvarsforsikringen. Nemnda kom til at saken måtte avvises av bevismessige hensyn.

ANTATT ØKONOMISK OMFANG: kr 1 900 000

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om dekning under sikrede sin byggherreansvarsforsikring som følge av rasskade ved et vannkraftverk.

Sikrede har avtalt byggherreansvarsforsikring i selskapet med følgende dekning:

Byggherreansvar

Byggherreansvar (T.)

Periode: 23. juli 2014 - 1. juli 2018

Dekningsprinsipp: Skade konstatert

Geografisk dekningsområde: Norden

Forsikringssum Valuta	Per skadetilfelle	Samlet per forsikringsår
	NOK 25 000 000	25 000 000

Egenandel Per skadetilfelle

NOK 100 000

Følgende vilkår gjelder

AIN1:1 Ansvarsforsikring

S600:1 Ansvar som byggherre (inkl. graving, sprengning m.v.) Korttidsforsikring.

Forsikringen omfatter skader som skyldes byggearbeidene, men som først konstateres etter overtakelse (begrenset til en periode på 12 mndr. etter overtakelse).

En eventuell forlenget byggeperiode er inkludert i dekningen, dog begrenset til 3 mnd.

Setningsskader på bygg som ikke er fundamentert til fjell er ikke dekket

Sikrede, som er et kraftselskap, bygget ut et vannkraftverk. Anlegget ble produksjonssatt i 2016 med første og andre gangs oppfylling av vannvei i slutten av februar til begynnelsen av april 2016.

Den 1. og 2.4.16 gikk to større jordskred i B. Skredene tok deler av en fylkesvei, slik at veien ble stengt i over tre måneder. I etterfølgende granskningsrapport fra ingeniørgeolog G. ble hendelsesforløpet beskrevet slik:

5.1 Tidslinjen

Med hensyn til sammenfall av hendelser og gangen i det hele, står det i rapporten fra M. at "to skred innenfor en avstand på 200 m i løpet av litt over 1 døgn er svært uvanlig. Når dette skjer, indikerer det at det er en felles utløsende faktor for begge skredene."

Som indikasjon betraktet er det en helt naturlig påpekning, men det burde nok ha vært sagt "en eller flere felles utløsende faktorer" altså i flertall.

HK har utarbeidet en presentasjon av tidslinjen fra start av første fylling og nedtapping av vannvei til nedtapping etter andre gangs fylling for inspeksjon av vannvei ved befaring 19. april 2016. Noen viktige hovedpunkter gis nedenfor:

1. 23. til 25. februar:

Første gangs vannfylling til 257 mvs. Ingenting unormalt ble observert. Lekkasje ved betongpropp anslått til 2 L/s.

2. 25. februar til 7. mars:

I denne 12 dager lange perioden var vanntrykket ved proppen mellom 257 og 211 mvs.

Ingen spesielle fenomener er angitt, utover at det oppstod blakking av vannet i B.-elva. Kilden ble funnet som et oppkomme i elva ved kote 65 moh. Luken stenges 7. mars og trykket ved proppen ligger rundt 75 mvs til neste fylling som starter 18. mars.

3. 18. til 30. mars:

Andre gangs fylling gjennomføres og fullt vanntrykk på 253 mvs ved proppen nås kl 1430 den 30. mars. Ingen "spesielt store lekkasjer" notert (lekkasjer omtrent som ved første gangs oppfylling).

30. mars kl 1930 blir det registrert rystelser (jordskjelv) av Norsar, lokalisert til T.

4. 31. mars:

Det noteres økt lekkasje ved betongproppen.

KI 0845 opplever arbeidere i kraftstasjonen drønn/rystelse som oppfattes som tunnelsprengning (uten pågående sprengningsarbeider i området).

5. 1. april:

KI 0730 går det ras i B. og deler av Fv xx sklir ut.

KI 1430 observeres det drønn/rystelser av personell fra SVV og Multiconsult under befaring av raset i B.

6. 2. april:

KI 1140 går det ras ved Be. og en enda større del av FV xx sklir ut.

KI 1530 blir luke ved inntak B. kraftverk stengt når vanntrykket ved propp er 254 mvs. Lekkasje til nedsiden av proppen har økt til mellom 30 og 50 L/s (som er en økning på mer enn 10 ganger sammenlignet med første fylling).

7. 3. april:

KI 1530 er trykket ved proppen redusert til 116 mvs. Gjennomsnittlig vanntap over disse 24 timene er 432 m3 vann, eller ca. 5 L/s.

8. 11. april:

Vanntrykk ved proppen 49 mvs og nedtapping av vannvei startes for gjennomføring av inspeksjon.

Blakking av B.-elva har avtatt.

9. 12. april:

Trykk ved proppen nå 22 mvs og blakking av B.-elva ikke lenger synlig.

10. 15. april:

Vannvei tømt.

Det ble gjort undersøkelser av flere uavhengige faginstanser i etterkant av skredene. I rapporten "Skredene i T., N., 1. og 2. april 2016, Rapport fra undersøkelsesgruppe satt ned av (fylkeskommunen) av 15. mai 2018", uttales det bl.a. at:

...det er overveiende sannsynlig at skredene ble utløst av betydelig vannlekkasje fra den uforede trykktunnelen i B. kraftverk.

I rapporten ble det omtalt at alternative skredårsaker var vurdert, men at det fremstod lite sannsynlig at skredene var utløst av noe annet. Videre at:

...den betydelige lekkasjen skyldes at minste hovedspenning i berget var utført i forbindelse med bestemmelse av lengde av uforet trykktunnel og plassering av betongpropp...

...den betydelige lekkasjen skyldes at minste hovedspenning i berget var vesentlig lavere enn forutsatt i design..

...(s)kredene i T. ville ha vært unngått om målingene av minste hovedspenninger i berget var utført i forbindelse med bestemmelse av lengde av uforet trykktunnel og plassering av betongpropp.

Fylkeskommunen ble, i egenskap av veieier, påført utgifter til gjenoppbygging og reparasjon av fylkesvei xx med brutto kr 43 710 804. Fylkeskommunen hadde i tillegg kostnader for ekstra ferje i perioden veien var stengt med kr 21 835 922.

Sikrede ble selv påført et betydelig tap som følge av at veien raste ut og rettet et motkrav mot fylkeskommunen for dette tapet.

Som følge av ovennevnte, fremsatte fylkeskommunen den 15.8.18 krav om erstatning stort kr 56 616 264, ovenfor sikrede.

Kravet ble meldt inn både under sikredes virksomhetsansvarsforsikring i KLP Skadeforsikring AS (KLP) og under den foreliggende byggherreansvarsforsikring i selskapet. Under den avtalte virksomhetsansvarsforsikringen i KLP var avtalt egenandel kr 2 000 000.

Skaden ble avslått dekket under byggherreansvarsforsikringen i selskapet. Fra selskapets klagesvar gjengis:

If konkluderte under dekningsanalysen med at trykktunnelen var prosjektert og bygget etter innarbeidet praksis. Trykktunnelen var deretter på tidspunktet for idriftsettelsen trykktestet

Det er Ifs oppfatning at skaden er oppstått som følge av den generelle risiko som løper under alminnelig drift. Ut fra de sakkyndige uttalelsene hefter det ingen feil ved måten tunnelen er konstruert. Når det så viser seg at tunnelen har betydelig større lekkasjer enn forutsatt er dette utslag av en risiko ved selve driften av anlegget

Det ble avtalt et endelig oppgjør mellom KLP og fylkeskommunen hvor førstnevnte betalte NOK 18 000 000 som oppgjør under sikredes virksomhetsansvarsforsikring.

Som følge av prosessrisiko knyttet til spørsmål om dekning under byggherreansvarsforsikring i selskapet, ble det avtalt at selskapet betalte deler av KLP sine advokatkostnader pådratt i forhandlingene med fylkeskommunen, samt 16–17 % av den endelige forlikssummen. Av det endelige oppgjøret betalte selskapet kr 3 500 000.

Sikrede anfører at selskapet er ansvarlig for skaden under sikredes byggherreansvarsforsikring. Da egenandelen under denne forsikringen er kr 100 000, mens egenandelen under sikredes virksomhetsansvarsforsikring i KLP er kr 2 000 000, anfører sikrede at de er påført en merkostnad på kr 1 900 000, som kreves dekket av selskapet.

Fra sikredes side anføres det at selskapet tolker vilkårene feil idet selskapet legger til grunn at skader som oppstår etter at overtakelse av prosjektet har funnet sted, må tilskrives etterfølgende virksomhet og dermed faller utenfor forsikringsdekningen under byggherreansvarsforsikringen.

Etter sikredes oppfatning er forsikringen ment å omfatte skader som konstateres etter overtakelse, noe som henger naturlig sammen med at feil og skader som skyldes byggearbeidene ofte først oppdages etter overtakelse og idriftsettelse. Sikrede viser i denne forbindelse til at den avtalte forsikring har en utvidet dekning for tolv måneder etter overtakelse.

Etter sikredes oppfatning skyldes skadene byggearbeidene som ble gjort i inntakstunellen, men de materialiserte seg først etter at det ble satt vanntrykk i tunellen. Selv om det å føre vann i tunellen isolert sett er en del av etterfølgende virksomhet, oppstod skaden som følge av byggearbeidene som var gjort i forkant, og den omfattes da av byggherreansvarsforsikringen.

Sikrede anfører at det er vanskelig å se at selskapets anførsel om at lekkasjen skyldes alminnelig drift, og derfor ikke omfattes av forsikringen, kan føre frem. Selskapets argumentasjon er basert på at det var vann i tunnelen på tidspunktet for raset. Sikrede kan ikke se at en slik argumentasjon skal kunne føre frem ettersom kraftverket rent faktisk *ikke* var satt i alminnelig drift, og det fremdeles pågikk testing, på skadetidspunktet.

Sikrede stiller videre spørsmål ved hvorfor selskapet valgte å dekke 17–18 % av KLP sin utbetaling under virksomhetsansvarsforsikringen, all den tid selskapet fastholder at skaden ikke er dekket under forsikringen sikrede har tegnet i selskapet.

Selskapet avviser at byggherreansvarsforsikringen kommer til anvendelse i det foreliggende tilfelle.

Subsidiært anfører selskapet at sikrede tilkjennes egenandel tilsvarende selskapets risikovurderte bidrag, dvs. 17 % av netto egenandel under sikredes forsikringsavtale i KLP.

Byggherreansvarsforsikringen dekker ikke følgeskader som ikke skyldes arbeider utført i anleggsperioden. Anlegget var overlevert på skadetidspunktet, og det er ikke sannsynliggjort at det er byggearbeidene som var årsak til utrasingen.

Etter selskapets oppfatning har skaden oppstått som følge av den generelle risiko som løper under alminnelig drift. Ut fra de sakkyndige uttalelsene hefter det ingen feil ved måten tunnelen er konstruert på. Når det så viser seg at tunnelen har betydelig større lekkasjer enn forutsatt, er dette et utslag av en risiko ved selve driften av anlegget.

Selskapet anfører videre at det inngåtte forlik ikke innebærer noen erkjennelse av betalingsansvar under byggherreansvarsforsikringen.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om selskapet er ansvarlig under sikredes ansvarsforsikring.

Nemnda mener denne saken reiser bevismessige spørsmål som ikke egner seg for skriftlig saksbehandling, jf. vedtektene for Finansklagenemnda pkt. 4.1 bokstav d) hvorefter en sak kan avvises fra nemndsbehandling dersom "saken ikke lar seg behandle uten at dette i særlig grad går utover klageorganets effektivitet" og lov om godkjenning av klageorganer for forbrukersaker § 14 første ledd bokstav f). Det følger av Prop. 32 L (2015-2016) under pkt. 10.6.1.3 at avvisningsregelen kan benyttes "der klageorganet ikke anser tvisten å være egnet for deres behandling, for eksempel på grunn av bevissspørsmål", jf. også FinKN 2017-408 og 2018-077.

Både spørsmålet om ansvarsgrunnlag (feil prosjektering og/eller utførelse ved bygging av kraftverket) og årsakssammenheng bør belyses med muntlige forklaringer fra partene i saken og de tekniske ekspertene. Sikrede anfører at nemnda kan nøye seg med å se på spørsmålet om hvilken betydning det har for ansvarsforsikringen at kraftverket var overtatt, og at det var vann i tunellen. Nemnda peker på at disse spørsmålene ikke er tilstrekkelig til å avgjøre selskapets ansvar

under ansvarsforsikringen, og at effektivitetshensyn tilsier at hele saken bør behandles samlet i en rettslig prosess.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Saken avvises.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Vibeke Stiansen (selskapsrepresentant) og Andreas Pihlstrøm (næringsrepresentant).